СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 90. Джерзи Сити, Н. Дж., пятниця, 18 квітня 1930. VOL. XXXVIII. No. 90. Jersey City, N. J., Friday, April 18, 1930. THREE CENTS.

ВЕЛИКОДНА ПИСАНКА -- РІДНІЙ ШКОЛІ.

ОПРАВДУЄ БУНТ ПРОТИ ПРОГИБІЦІЇ

ВАШИНҐТОН. — Перед сенатським лабіїстичним комітетом зізнавав Генри Г. Корен, президент Товариства знесення прогибіції. Він мав доказати, що товариство не пропаґує своєї акції через лабіїстів, держаних у Вашинґтоні.

Корен заявив, що 18 поправка зробила правительство „нищителем прав людини". Він подав, що проти прогибіції належить боротися всіми можливими способами. А коли його питали, чи можна також противитися прогибіції збройним способом, відповів, що нарід бунтується проти прогибіції вже 10 літ.

Корен є тої думки, що прогибіція буде знесена до 5 літ. Вже тепер маємо три особи на кождих чотири, котрі є проти прогибіції. З кождим днем збільшається число ворогів прогибіції. На пропаґанду проти прогибіції одержало товариство в послідним році $427,213. За ті гроші вислано знавців до 12 чужих країв, щоби збирали матеріяли, потрібні до розвязки прогибіційного питання. Частину з тих грошей ужито на кампанію за вибір сенаторів, котрі є ворогами прогибіції.

ТЮРМИ ПЕРЕПОВНЕНІ.

ВАШИНҐТОН. — Ґенеральний прокуратор Мичел заявив сенатському суйдейському комітетови, що дістав повідомлення, що всі тюрми так переповнені вязнями, що нових вже нема де помістити. Разом з тим подають, що подавляюча більшість вязнів це переступники прогибіційного закона. Для приміру Мичел подав, що тюрма в Атлянті може помістити 2,000 вязнів, а містить тепер на ділі 3,900 вязнів. Дотого директор тюрми телефонував, що надіслано йому свіжий транспорт вязнів, яких він вже ніяк не в силі помістити. Мичел дораджує, що треба бути суддям більш поблажливими щодо карання прогибіційних переступників.

ТАЙНА З ПРОПАВШИМИ ГРІШМИ.

НЮ ЙОРК. — Сензацією дня є така подія:

Дня 15 грудня відбулася в готелі Рузвелт конференція між броварниками і Палмером Кенфилдом, прогибіційним адміністратором на північну частину нюйорського стейту. Броварникам ходило про концесію на виріб „нірбір" для „Коломбія Сіріел Компані оф Годсон". Підчас тої конференції залишили броварники на столі $20,000, які зникли в якийсь таємничий спосіб.

Тепер домагаються, щоби Кенфилда посадити на лаві обжалованих як хабарника.

БАЖАННЯ РИБАКА.

ВАШИНҐТОН. — Президент Гувер любується у рибoловстві. Кожду вільну хвилю використовує в той спосіб, що покидає Вашинґтон і їде у Вірджінські гори, де ловить рибу. А ночує в гірській хаті. Над тою хатою запропоновано вивісити такий напис: „Боже! Допоможи мені зловити таку велику рибу, щоб я, коли мені прийдеться за неї потім говорити, не потребував брехати".

ДОМАГАЮТЬСЯ ТАЙНОГО ГОЛОСОВАННЯ.

ВАШИНҐТОН. — У сенаті піднеслися голоси, щоби голосувати в справі номінації Паркера на суддю при найвищім суді тайно, бо в цей спосіб сенатори матимуть вільну руку. А так буде богато голосів проти Паркера, бо богато сенаторів не схоче наражувати собі нігрів, що може відбитися для них некорисно при нових виборах.

ПОЛІЦІЯ І ПРАВА ЛЮДИНИ.

НЮ ГЕЙВЕН. — Професор Фелікс Франкфуртер з Гарвард мав виклад про закон про охорону людських прав. Він подав історію довгої боротьби за ті права, які остаточно зістали загарантовані конституціями ріжних держав по французькій революції, а рівнож доповнили і конституцію Злучених Держав. Та хоч ці права здобули собі горожанство вже в 18 століттю, не знають про них ті, що їх з уряду знати повинні. Професор Франкфуртер критикує при тій нагоді нюйорського поліційного комішенера Гвейлена, для котрого права людини, коли ходить про переступника, не находяться в конституції, а на кінці поліцейської палки. Такі є наслідки, говорив Франкфуртер, коли покликується на начальника поліції людину, яка надається на менаджера департаментового торговельного дому і яка не має поняття про історію конституції та боротьби людства за права людини.

ПРОТИ ЗМЕНШЕННЯ ЗБРОЄННЯ.

ВАШИНҐТОН. — Конґрес Дочок Американської Революції приняв резолюцію, в якій протестує проти зменшення збройної сили Злучених Держав, як це виходить з договору, заключеного в Лондоні.

Разом з тим підносилися голоси протесту проти приступлення Злучених Держав до Міжнародного Суду. Сентимент конґресу був за те, щоби не звязувати себе з Европою. Крім того підчеркнено потребу боротьби з комуністичною пропаґандою.

ВИТАЮТЬ БИРДА.

ВЕЛИНҐТОН (Нова Зеляндія). — Адмірал Бирд прибув до Велинґтону, де йому влаштували в Сити Гол величаве приняття. Бирд показував рухомі образки з своїх подорожей до Ґренляндії й обох бігунів.

НАСЕЛЕННЯ ПО СЕЛАХ ЗМЕНШУЄТЬСЯ.

З перепису, який одержано з 8 стейтів на заході, виявляється, що населення по селах не зростає, бо люде переносяться до міст. З деяких сіл вже й сліду нема.

ЧОТИРИ МІСЯЦІ БЕЗ ПЛАТНІ

Учителі з Вашковеччини (Буковина) не отримали вже 4 місяці платні. В своїй розпуці вислали вони протестні телеґрами до президента міністрів і міністра освіти, але відповіди нема.

НОВА ДОБА ДІЯҐНОЗИ.

Пишуть з Відня, що на зборах лікарського товариства задемонстровано новий винахід віденської школи, що творить нову добу діяґнози. При помочи фотоґрафічного апарату, який сконструували віденські спеціялісти, можна буде фотоґрафувати нутро шлунка. Уся процедура тріватиме 55 секунд.

АРЕШТУВАЛИ ЕСПАНСЬКОГО ОЛІМПІЙЦЯ.

В цілій Еспанії викликав велику сензацію факт, що еспанська поліція арештувала найславнішого еспанського спортовця, Вільберґа. Вільберґ брав участь в останній світовій олімпіяді. Його арештували в часі, коли доконував влом до одного зі склепів у Таліні.

ЗЛОДІЙСЬКА ЛИЦАРСЬКІСТЬ.

Траґікомічна сцена розігралася в цих днях на одній з головних вулиць Ліверпулю (Англія). З виставового вікна елеґантного склепу дамської конфекції один злодій схопив дві жіночі суконки й почав утікати. Завважили цю крадіж одначе дві склепові помічниці й пустилися відважно в погоню. Злодій сховався в бічну вуличку, але помічниці його відігнали й взявши за ковнір, повели просто до комісаріяту. Тут злодій заявив, що віддався без спротиву в руки помічницям тільки тому, що одна з них... була дуже гарна! Помимо цього одначе лицарського злодія задержали в арешті.

МІНІСТЕР У РОЛІ ПІСЛАНЦЯ.

Англійський міністер почти виїхав перед кількома тижнями до малого місточка. Принагідно зайшов на почту, щоби купити собі почтові значки. Там зауважив, як одна молода урядничка була дуже неспокійна. Він зацікавився тим і спитав її про причину. „Бо надійшла пильна телеграма — каже урядничка — а я не маю її ким доручити до дому, бо сторож вже поніс одну телеграму". На це міністер заявив, що сам віднесе. Панночка змірила його від голови до стіп, бо не знала, що це міністер, але узнала його за такого, що можна повірити і передала йому телеграму. А за прислугу заплатила йому 3 пенси. Міністер взяв гроші і телеграму та заніс її там, де було треба. Аж потім довідалася урядничка, що то був міністер, і щиро сміялася.

УСПІШНИЙ ЛЕТ.

З Фрідріхсгафен (Німеччина) доносять: Не зважаючи на бурю й дощ, „Ґраф Цепелін" успішно перелетів Францію в дорозі до Сивіллі в Еспанії. Там він пробуде короткий час і вернеться знову до Німеччини.

СМЕРТЬ НА ШАФОТІ.

Оноді виконано в місті Дуе в Франції присуд смерти на злочинцю Маселі. Злочинець згинув на шафоті. Маселі був робітником. В Обурден біля Лїль він знасилував кільканацять дівчат, а потім їх замордував і трупи кинув до каналу. Його прозвали „людоїдом з Обурден". Перед виконанням присуду він крикнув: „Сподіваюся, що ще инші підуть за мною", з чого догадуються, що він мав більше спільників. З товпи глядачів, що приглядалися виконанню присуду, чулося голоси: „Вбийте його!" Це відзивалися матери нещасних дівчат.

ЧУДОМ УРАТОВАНІ.

Підчас вирубування леду в Блотницькому заливі, як доносять з Ленінграду, відірвалася від берега крига, на котрій було 50 робітників. Вітер заніс кригу на повне море. Загроженим робітникам поспішив з помічю літак, що в кількох летах перевіз усіх робітників на сушу.

СМЕРТЬ СЛАВНОГО БАНДИТА.

Біля Ляріси в Греції згинув по важкій боротьбі з жандармерією славний ґрецький бандит Чацардж. З ним згинули теж його два товариші. В 1929 році недалеко Тертулі Чацардж увязнив 70 туристів. У боротьбі з Чацарджом згинуло 2 жандармів.

3,750,000 ЗА ОДНУ ПЕРЛУ.

Один лондонський ювілер продав на міжнародній ліцитації клейнотів одну перлу за суму 750 тисяч фунтів стерлінґів, що виносить біля 3,750,000 долярів. Ця перла походить з Перського заливу й не є більша від ліскового оріха.

АКАДЕМІЯ КУХОВАРСТВА.

В вілі „Аврори" в Римі відчинено висшу школу куховарства. Цією школою керуватиме надворний кухар італійського короля, Амадео Петіні. Професорами цієї школи є найславніші римські кухарі й кухарі ріжних заграничних посольств. Наука в цій школі тріватиме 2 роки. Крім практичних вправ будуть там теж викладати гіґієну, хемію, фізіольоґію й теоретичні відомости про споживчі середники.

ВЕЛИКА ПОЖЕЖА В ФЕЛЬШТИНІ.

В Фельштині, повіт Старий Самбір, вибухла дня 24 березня пожежа, наслідком якої згоріло 9 домів і 6 господарських будинків, домовий інвентар, збіжжа й худоба. Шкода виносить біля 80 тисяч золотих.

ШАЛЮПА СМЕРТИ.

Недалеко шанґайського порту добачено таємничу шалюпу, котрою ніхто не кермував. Вислані човни привезли її до берега й тоді розпізнали шалюпу, яка колись виплила з порту Кохінхіни й загинула. Ціла залога, що находилася на судні, згинула з голоду.

БАНДИТИЗМ У БРАЗИЛІЇ.

Бандитизм витворився вже й у Куритибі. Вже лучаються випадки простого бандитизму у білий день. Дві женщини з дітьми проходжувалися в Пасеіо Публіко. До них приступило двоє людей, а наставивши револьвери, сказали: „гроші або життя". Серед переполоху одна і друга добули гроші і віддали їх бандитам. Пишуть, що одного з бандитів арештовано. Має ним бути якийсь робітник, що працював при електриці в Кастеліянах.

Замасковані бандити прибули самоходом у Сан Павльо на одну фазенду. Була 9 година в ночі, коли застукали у двері. Підійшла до них дочка фазендаря, Ізабеля, та опришки кинулись на неї, тяжко поранивши. Коли явився сам фазендяр, її батько, від стрілів упав трупом. Коли сусіди прибігли на ратунок, не застали нікого. Догадуються, що бандити забрали гроші, бо фазендяр мав славу багатого чоловіка.

ВІЙТ УБИВ АСЕСОРА.

Дня 22 березня пізно вечером вертали з Самбора до села Кульчиці Рустикальні війт Іван Кардиш, заступник війта, та два асесори: Іван Мороз і Ворощак. Усе товариство було підпите, бо війт зробив в Самборі якусь трансакцію. Але що тій трансакції був противний асесор Мороз, то прочі члени заряду громади постановили на ньому пімститись. І по дорозі до села Мороза вбито склянками й фляшками з пива. А вернувши до села, війт і його спільники пустили поголоску, що на них по дорозі напали бандити й убили тільки... Мороза. Але иншої гадки була поліція й арештувала всіх спільників душогубства й відвезла їх до окружного суду до Самбора.

ВИСОЧАН ЗАСУДЖЕНИЙ НА КАРУ СМЕРТИ.

В Гомболд, Саск., по триденнім процесі, який скінчився 21. березня, засуджено на кару смерти Олексу Височана, який на Різдво убив свою любовницю Антоніну Кропу. Височана мають повісити в Принс Алберт 20. червня.

ВІДКОПАЛИ ЗАМОК ҐОТФРІДА З БУЙОНУ.

У Франції недалеко Монфльокон підчас праць над фундаментом під памятник для погибших в часі світової війни відкрито руїни замку, котрий сказав побудувати в р. 1086 славний вожд одного з хрестоносних походів, Ґотфрід з Буйону. Фундаменти цього старого замку лежать у глибині 10 метрів.

ЗАВОРУШЕННЯ В ІНДІЇ ПОШИРЮЮТЬСЯ ДАЛІ

БОМБЕЙ (Індія). — Найбільші заворушення від початку кампанії проти сільного закону, яку роспочав Ґанді, вибухли тепер у портовому місті Караші. Тут десятьтисячний похід демонстрантів обляг судовий будинок, де переводилася росправа над лідерами індуських націоналістів за порушення ними закону про сіль. Демонстранти вимагали негайного звільнення обжалованих, загрожуючи нападом на суд.

Відділ поліції, котрий охороняв будинок суду, старався розігнати демонстрантів, але ті напали на поліцію. Тоді поліція почала стріляти в демонстрантів. Один Індус зістав убитий на місці, а 31 було поранених. Крім того двох Европейців, сержантів поліції, тяжко покалічено.

У Калькуті підчас бійки між поліцією й демонстрантами потурбовано 50 осіб, а між ними 15 поліцаїв, яких тяжко покалічено. Там заворушення вже тривають другу добу. Вісім панцирних авт охороняють вулиці, але це мало пособляє, бо взагалі тут не вистарчає поліційних сил. Для збереження коштів тут завжди тримано поліцію в зменшених розмірах і тепер її не вистарчає для підтримання й охорони ладу.

В місті Пуна поліцію обкидано камінням зі сторони демонстрантів, а місцевий маґістрат розгромлено.

У Бомбею члени індуського конґресу врядили похід на державні сільні фабрики, але поліція не допустила їх туди. В Алабаді суд засудив трох лідерів-націоналістів за порушення сільного закону на два роки до вязниці кождого. Инших сільох засуджено на коротший час вязничної кари.

Трохи поліпшило справу в Індії те, що припинився залізничий страйк, який започатковано ще 4 лютого.

ПОМЕР ЛЕВ БАЧИНСЬКИЙ.

ЛЬВІВ (Галичина). — Помер бувший посол до австрійського парляменту й провідник українських радикалів, Лев Бачинський. Останніми часами Бачинський виїхав на лікування до Відня, де заскочила його смерть.

ДОКУМЕНТИ ПРО МОРСЬКУ КОНФЕРЕНЦІЮ.

ЛОНДОН (Англія). — Британське правительство опублікувало „Білу книгу" з документами про лондонську морську конференцію. В книзі пишеться про конференцію, що вона осягнула великі успіхи. Там же зазначено, що конференція властиво не скінчила своєї роботи після підписання потрійного морського договору, а відрочено її до того часу, поки закінчаться переговори, які тепер буде провадити Англія з Францією та Італією, щоби привести їх до порозуміння між собою. Тоді знову буде скликана конференція пятьох держав, щоби нарешті підписати спільний морський договір.

ЩУРІ ТІКАЮТЬ З ПОТОПАЮЧОГО КОРАБЛЯ.

СТОКГОЛЬМ (Швеція). — Ґазета „Свенська Даґблядет" повідомляє, що радянський морський атташе при російському посольстві в Швеції, Соболев, відмовився повернутися на вимогу російського уряду до Москви. Він був радянським военно-морським представником одночасно у Швеції й у Фінляндії.

Соболев заявив, що він буде шукати собі захисту в Швеції й проситиме не видавати його Росії, бо він ніколи не належав до комуністичної партії.

ЛІЧАТЬ ПРОКАЗУ.

ВІДЕНЬ (Австрія). — Місцевий лікар Герман Досталь знайшов спосіб на лічення страшної хвороби проказн. Йому пощастило знайти сировицю для щеплення, яка в багатьох випадках цілковито вилічила хворих.

Він уже більш як десять років працює над студіюванням проказного бациля, який загибає негайно, як тільки його виділити з організму хворої людини. Отсе було найбільшою перепоною у студіюванню його. Тепер ведуться дальші спроби лічення та удосконалення важного ліку проти прокази.

ПОЛЬЩА НЕ ХОЧЕ ВІЙНИ.

ВАРШАВА (Польща). — Міністер справ закордонних Залеський в газетному інтервю заявив, що Польща не збирається воювати з Росією. Вона тепер не бажає для себе ані одної стопи збільшення своєї території. Тепер вся увага Польщі звернена на поліпшення свого економічного стану, який є тяжкий після Великої Війни.

Він говорить, що не знає, щоби десь в Европі нараджувалися в справі війни проти Росії. Може там говорять про якусь економічну репресію проти Радянщини, то це инша справа, але він нічого про це не знає.

ЗА ЗЄДНАННЯ ЕВРОПИ.

ПАРИЖ (Франція). — Бріян знову взявся за розроблення питання про зєдинення европейських держав в економічний та політичний союз. Десь за два тижні він розішле в цій справі спеціяльні листи всім двацять сімом державами, яких представники мали з ним сніданок в Женеві 6 вересня минулого року. На тім сніданку обговорювано справу зфедерування европейських держав.

Бріян сподівається, що тепер уже настав час більш конкретно обговорити цю справу. В тій ціли він розішле всім державам спеціяльний квестіонар, щоби по одержанню відповідей нан нього продовжувати роботу в цьому напрямку.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ШКОЛА ОЧАЙДУШНОСТИ

Італійський уряд збирається „чистити" школи. Починає се від учительських сил. На будуче першою умовою вчительської посади буде членство в фашистівській орґанізації. Першенство до посад директорів, ректорів і інспекторів шкіл будуть мати ті, що належали до орґанізації що найменче пять літ. Рівночасно з тим піде офашистення самих учеників. Ученики мають дістати рушниці, відбувати вправи, мати командантів з фашистівської орґанізації.

Ціль сих заряджень очевидна. Фашисти хочуть нащіпити в школах фашизм. Та в цілому світі сі зарядження викликали враження, що з фашизмом справа в Італії стоїть слабо, коли він аж таких очайдушних засобів потребує вживати на нащіплювання своїх ідей.

З нагоди недавних протестів проти переслідування релігій большевицьким урядом Росії піднесено в Анґлії ряд уже не пустих фраз, але вимовних фактів. Передовсім вимовні факти про те, як учителі навчають дітий про справи віри.

Одну дівчину вчителька так навчала безвірства: „Ти голодна?", питалася вчителька учениці. „Так", відповіла дитина. „То йди перед ікону й помолися Богу". Дівчину заставили молитися перед іконою. „Ну, є хліб?" Хліба не було. „А тепер іди молися перед образом Леніна" — каже вчителька, і як тільки дитина попросила ікону Леніна о хліб, учителька сейчас вложила дитині в руку кусок хліба.

Се один спосіб поглядного навчання, що, мовляв, нема Бога. А є ще другий. Теж чисто комуністичний. Одна 12-літна дівчина відповіла на поставлений в друкованім квестіонари запит про віру в Бога, що вона в Бога не вірує. „Як се так?" — питається її мати. „Чому ти писала неправду, коли ти віруєш?" Дитина заявила: „Якби я написала, що я вірую, то при найближчій чистці школи мене першу викиненоби зі школи як небажану ученицю. Я не хочу покидати школи".

Як у першому случаю способом викорінювання віри був грубий підступ, то тут маємо вже грубе насильство: загрозу відобрання шкільної освіти. Яке враження викличуть сі способи поза границею, просто серед усіх неупереджених людий? Таке саме, як загоріла пропаґанда фашизму в італійських школах. Скажуть люди: видно, що з пропаґандою комунізму щось не тее, коли до неї треба аж таких способів уживати.

І чи поможе того рода пропаґанда? Таж се ті самі способи, яких здавна вживав царський уряд. Богато вони помогли царському урядови?

Лев Ясінчук.

ОСТАННІ ДНІ ПОЛЬСЬКОЇ ПОЛІТИКИ

Яйце чи курка. — Ой, нависли чорні хмари. — Буде, як бувало. — Арешт за нескинення капелюха. — Знов бомби. — Спільна батьківщина і львівська різня. — Америка винна.

Якби так український нарід на Західній Україні надіявся чогонебудь від Польщі, то він мав би чималу журу ізза тих подій, що тут у політичному житті раз-у-раз творяться. А так, то нас тільки сміх збирає, коли приглядаємося на польську гризню, на те, як то уряд, а властиво маршал Пілсудський борикається з представником народу, з соймом. Та це сміх... крізь сльози.

Ви бачили бувало, як то дві свахи сваряться; одна з них відважна, галаслива, а друга потульна; одна цабанить: а, ти сяка-така, часом і спідницю піднесе, а друга похилиться тай тікає в хату. Так і тут. Пілсудський, який недавно написав по польських ґазетах, що він „винайшов послів", сварить на них по ґазетах. Каже, що вони „чіпляються людей, як якийсь ґалґанський пес", називає їх „безличними панами", каже, що колиб не далося йому зменшити посольського знаніння, то не міг би з ними ані дві години пережити.

Подумав би хто: коли Пілсудський не може працювати з соймом, то нехай не працює. А, так можнаб може в деякій державі сказати, але не в Польщі, де не знати, хто властиво править державою: уряд, президент, Пілсудський, чи може американський дорадник.

Тими днями повалила соймова опозиція пятий уряд Бартля, а лікар-окуліст (Шиманський) дістав доручення створити новий уряд, до якого запрошував і маршала Пілсудського. А цей поставив свої 4 домагання, між иншим, щоби сойму бодай через пів року не скликати. І, на віщо урядові сойму, на віщо голосу народу, якщо той голос перешкоджує в здійсненні плянів уряду.

Щоби заохотити своїх „обивателів" до оборони Польщі у війні з большевиками, обіцяно воякам землю. На підставі закона з 1920 р. віддано до р. 1923 бувшим воякам 111,813 гектарів української землі на Поліссі та Волині яка повинна була дістатися безземельним і малоземельним місцевим селянам. Тимчасом було цеї землі для бувших вояків замало. Але держава не мала права віддавати їм нові землі. Тому тепер внесено до сойму проєкт, на підставі якого держава мала би право створити ще 600 нових осад по 45 гектарів (90 моргів) кожна. Це одно.

Друґе. Закон з 1920 р. постановляє, що хто з наділених вояків буде таким недбалюхом, що до трох років не загосподариться, то йому відбірається землю. Таких недбалюхів, що навіть не осіли на дарованій землі, було багато. Їх землі передано другим. А тепер позбавленим землі ґвалт, як захотілося „господарити". І внесено до сойму новий проєкт, на підставі якого треба би й тим ледарям дати землю. А що запас уже вичерпаний, то треба забрати дальшу землю.

Третє. В часі настання закону з 1920 р. багатьох земельних власників не було ще дома. Не повертали з війни. На їх землях осідали бувші військові. Тепер богато з давних власників повернуло і зажадали звороту своєї землі. З другого боку бувші вояки розлакомилися на дурницю і жадають для себе землі. На це є рада: видати закон, який давав би державі право наділювати землею і тих позбавлених. Очевидно, забираючи місцевому населенню зперед носа.

А четверте. Буває так, що військовий кольоніст незадоволений землею, на якій від кількох років осів. Тому мав би прийти закон, щоби відібрати дальші великі простори землі, призначеної для малоземельних селян і роздати „героям" для їх заспокоєння. Бож вони сповнюють велику, двояку місію: надають українським землям польський характер та охороняють Польщу перед усякими можливими несподіванками.

Одначе тут розходиться цілковито інтерес держави з інтересом українського народу, якого 80% сидить на маленьких грядочках, чомусь то названих шумно „господарствами". Навіть за високу ціну не може українське малоземельне селянство набути землі на своїй етноґрафічній области. Воно не годилося з давнішими кольонізаційними законами; тимбільше не погодиться тепер. Коли в довоєнному часі переводили Німці кольонізацію польських земель, тоді польський письменник, Генрик Сенкевич, який здобув собі світову славу своїми творами, обезславлюючими українських лицарів минувшини, закликав цілий світ на підмогу. Не дивно, що й українське політичне представництво заповіло найострішу боротьбу проти тих „чесних" проєктів. І по що сойму!

Польська урядова преса запевняє, що „уряд Польщі є і буде урядом маршала Пілсудського". Можливе, що так і буде без огляду на те, чи буде в ньому Юзеф Пілсудський, чи ні. Не знати тільки, що було би, якби Пілсудського не стало.

Покищо, то „Юзефа" як день імянин Пілсудського наказано обходити як державне свято, хоч Юзеф Пілсудський офіціяльно тільки шеф польського війська. Мусіла те свято обходити й цього року державна українська ґімназія в Станиславові та дефілювати в загальному поході державних шкіл перед представниками польської влади. Але що вчитель тої ґімназії, Новосільський, не здіймив капелюха, то дістав від старости 14 днів арешту. Шкільна влада розвела слідство проти учнів, яких 13 арештовано. Українська державна ґімназія у Львові обмежилася до того, що ходила до церкви св. Юра. Тільки свято закаламучено тим, що хтось кинув бомбу в будинку ґімназії, яка наробила гуку й сморόду. Така сама бомба вибухла на сходах церкви, але щось на дві мінути перед тим, заки надійшли учні. А то були би бахурі настрашилися й порозбігалися. Ціла та парада закінчилася на щастя тільки двома арештованими.

Підривання самих основ українського народу, якому відбірається можність набути землю, не перешкоджує урядово — громадським польським кругам дурити себе й світ про якесь співжиття, про польсько-українську „згоду". На днях видало навіть товариство „Згода" (про яке свого часу писалося) поклик до обох „братніх" народів, щоби не дали себе розділювати „німецькими інтриґами", а працювали згідно для „спільної батьківщини". Хто вже на співпрацю „дозрів", щоби йти на співпрацю, цей повинен зареєструвати себе в львівській... **різні**. Там осідок тої „Згоди"; в різні, яка має бути символом того, що має статися з тими „Русинами", які хотять „згоди". Те, що зі згідними телятами й баранами. Але — маємо певність, що Українців там не буде, хоч яка моральна та економічна чорна біда їх не находить.

А деж властиво ця біда та чи дійсно є вона? Польські урядові круги говорять, що нема. Раз промовляв один з польських міністрів у промисловому місті Лодзі (російська Польща). У промові страшенно він вихвалював господарський стан Польщі. Коли ж по промові відкрито дискусію, тоді один з учасників запитав: пане міністре, коли в Польщі так добре, як ви говорите, то чому є так зле?... Ну, правда; трохи зле воно таки є. Але чи знаєте, хто винен тій біді? — Америка! Так, Америка. Не смійтеся; це сказав польський посол з урядової партії, Косодорський, недавно на війтівському вічу в Количинцях. То Америка вибрала з Европи всі гроші й викликала фінансову й господарську нужду. Тому в Польщі так зле... Очевидно, він це мусів говорити потихіше, щоби не почув американський дорадник, що сидить у Польщі. Не знати тільки, чи й українські війти були тої самої думки, що пан посол...

МОСКВА СУДИТЬ УКРАЇНЦІВ.

Ахматов: Ви довіряли Дурдуківському?

Гребенецький: Безперечно довіряв.

Ахматов: Вам було відомо, що є центр СВУ?

Гребенецький: Було відомо.

Ахматов: Ви розглядали шкільну ґрупу як складову частину СВУ, чи якусь самостійну орґанізацію?

Гребенецький: Як складову частину СВУ.

Ахматов: Чи Трезвинський заперечував проти назви?

Гребенецький: Було заперечено з боку Токарівської та Трезвинського.

Ахматов: Які тепер ваші політичні переконання?

У відповідь на це питання підсудний Гребенецький виголошує покаянну промову.

Голова суду проголошує перерву на двадцять хвилин. Після перерви допит підсудного Гребенецького переходить дальше до оборони.

Ковалевська допитує.

Ковалевська: Як ви ставились до освітньої політики радвлади? З недовірям?

Гребенецький: Я повинен признатися, що недовіря було. Семирічка не давала закінченої освіти.

Ковалевська: Чи всі мали такий погляд?

Гребенецький: Гадаю, що це була загальна думка.

Ковалеська: Кому доручено було керувати шкільною ґрупою на засіданні центру СВУ?

Гребенецький: Дурдуківському.

Ковалевська: Скажіть, як ви керували шкільним гуртком?

Гребенецький: Гурток не виявляв ніякої діяльности і за увесь час не притягнув нових членів.

Ковалевська: Ви давали комунебудь відчити про свою працю?

Гребенецький: Відчиту за роботу в шкільній ґрупі я в центральній орґанізації ніколи не давав.

Ковалевська: Ви були неактивним керівником шкільної ґрупи?

Гребенецький: Мойого співробітництва взагалі не було. Поза межі школи ніколи я взагалі не виходив. Ось мене чують через радіо всі мої учні, то вони підтвердили мої слова.

Ковалевська: За часів Денікіна вам приходилось переховувати відомого діяча комуністичної партії?

Гребенецький: Так.

Ковалевська: Чи можна знати прізвище того діяча?

Відповідь Гребенецького в радіо дуже невиразна.

Ковалевська: Як ви тепер ставитеся до минулого, до орґанізації СВУ та до її цілей?

Гребенецький: Все це пронеслося над нами як ураган. А ураган завжди очищує атмосферу. Ось він очистив її і в нас. Після того я побачив, що наша орґанізація була дійсно шкідливою, бо поширювала антирадянську ідеольоґію. Ця орґанізація давала ґрунт для закордонної еміґрації, давала привід закордонним державам сподіватися, що зможуть повалити радянську владу та завести у нас капіталістичний лад. Наша орґанізація була нікчемна і абсолютно нежиттєва.

Ковалевська: Ви переконані, що радянська влада не тільки формально але зовсім правильно розвязує національне питання?

Гребенецький: Безперечно.

Ковалевська: Я більше запитань не маю.

Голова суду: Чи ще хтонебудь з оборонців має запитання до підсудного Гребенецького? Ніхто? Допит переходить до суду.

Суд допитує...

Голова суду: Що ви робили як член центру СВУ?

Гребенецький: Був присутній на кількох засіданнях.

Голова суду: Яка була ваша участь на тих засіданнях?

Гребенецький: Я поставив тільки кілька запитань, а переважно мовчав.

Після того слідує допит про відношення до релігійного питання в школі. Цеї частини розправи не можна було заслухати. Можна було чути ще тільки кінець зізнань Гребенецького.

Голова суду: В автокефальнім русі яку ви участь брали?

Гребенецький: Дав одного карбованця на автокефальну церкву, а потім раз був на малім святі.

Голова суду: Чи дійсно щире тепер у вас ставлення до радянської влади?

Гребенецький: Я думаю, що безперечно щире.

При кінці підсудного Гребенецького допитував член суду, Одинець, селянин.

ДОПИТ ПІДСУДНОЇ ТОКАРІВСЬКОЇ.

Допитує державний обвинувач Ахматов.

Ахматов: Ви були членом Української Соціяліст.-Демократичної Партії?

Токарівська: Так, безперечно.

Ахматов: Де ви працювали?

Токарівська: Серед студентства в Києві.

Ахматов: Ваша політична робота проходила лише в Києві?

Токарівська: Ні, в Києві і в Москві. Але з 1914-го до 1916 року я не приймала ніякої участи в політичній роботі.

Ахматов: Ваша спеціяльність як учительки?

Токарівська: Історія. В Полтаві я викладала історію і рідну мову.

(Дальше буде).

ЗАМІСЦЬ СВЯТОЧНИХ ЖЕЛАНЬ НА РІДНУ ШКОЛУ.

На писанку на Рідну Школу зложили в Домі У. Н. Союза:

Канцелярія У. Н. Союза: По $5: І. Каштанюк, Р. Слободян, В. Левчик.

Редакція „Свободи": По $5: О. Ревюк, В. Кедровський, О. Стеткевич, Л. Мишута.

Адміністрація „Свободи": П. Машйовський $5, Марія Фецула $2.

Друкарня „Свободи": И. Сілецький $1, по $2: Текля Коломиєць, С. Гладкий, І. Левицький, В. Кушнір.

Разом вислано до Обєднання $51.

Д-р Остап Грицай.

НАТАЛЯ КОБРИНСЬКА.

В перше десятьліття її смерти
(22. I. 1920—22. I. 1930).

(4)

4.

А тепер вертаймо до Кобринської знову. Нам лишається ще обговорити чисто літературні твори нашої письменниці, а саме її оповідання, з яких два — „Пані Шумінська" і „Пан судія" — я вже згадав, а до яких треба ще причислити як помітніші: „Задля кусника хліба", „Ядзя і Катруся", а далі як дві справжні перлини: „Виборець" і „Перша учителька". Це ті літературні праці Кобринської, які творять найважнішу часть її письменницької спадщини.

Погляньмож.

В оповіданню **„Пані Шумінська"** (— в нових виданнях під наголовком: „Дух часу") Кобринська протиставить дві ґенерації: стару й молоду. Дух часу поступає невпинно вперед, видвигає нові кличі і захоплює собою молоде покоління нашої суспільности, яке намагається іти новими шляхами життя, дарма, що ґенерація старих батьків у своїй заскорузлости змагається проти всього, що нове. Як бачимо, основний проблем нашого оповідання поставлений тут авторкою добре і в звязку з її визвольними змаганнями, хоч артистична розрібка цього проблему не конче вдатна. Чи була впр. щаслива думка Кобринської розробити цей важливий проблем в формі ретроспективного пережиття, значить в формі спомину старенької попаді Шумінської? Мрачним, зимовим днем після обіду сидить собі шістьдесятьлітна паніматка при вікні, поклала на ніс оправлені в ріг окуляри, взяла плести панчішку, кинула в куток клубок з бавовною і, жваво перебираючи дротами, розгадує в тиші самітної кімнати — давно минуле. „...Полинула думкою в далеку минувшість, десь у хвилі наймолодших, дитинячих літ; відгрібалися вони в притупленій памяти, якби то було недавно, — ніби вчора... (ст. 2). Є таке щось чудно поетичне в формі цього самотного думання старої попаді про життя, що минуло, про радощі, що прогомоніли, про колишні змагання і турботи, але вже давно вирішені життям, як невмолима дійсність... Але щож це були за змагання і турботи її прогомонілого життя? Ну, от звичайні турботи попівської доньки. Тут Кобринська без ніякої ідеалізації та без зайвого карикатурування (як це любить впр. Кобилянська) малює дійсність даного життя, все з погляду на своє критичне становище до нього. Молодою Шумінська мусіла віддатися за богослова, якого зовсім не знала, бо, „щоб ліпше пізнатися — казали всі її свояки — на те мали досить часу по весіллю" (біда тільки, що тоді запізно вже було пізнавати, чи вони повинні були побиратися, чи ні). А „перші чуття материнства переняли її стидом і переляком. Стидалася кожного чужого ока, стидалася сама себе, зненавиділа майже свойого чоловіка". Очевидно, бо тодішнє галицьке виховання лишало панну в повній невіжі і несвідомости щодо найглибшої фізичної природи жінки: вона — оскільки справді не любила свойого принагідного чоловіка — не виживалася властиво сексуально ніколи, і тому й не могла бути ніколи жіночою індивідуальністю в повнім значінню цього слова. Цеж, що аскетизм і змеханізування полового життя в людині вбиває як в чоловіка так і в жінки індивідуальність, новітня медицина підкреслює з усею рішучістю. Але над такими річами навіть і Кобринська переходить тут швидко до дневного порядку. Її Шумінська стає очевидно примірною матірю, а властиві турботи її життя виходять — з дітьми. Ось її старша гарна доня вибирає собі женихом богослова, але мужицького сина. І довелось попаді Шумінській сидіти на весіллю поруч мужицьких батьків молодого! А далі: укоханий син, призначений очевидно по святим традиціям на попа, не хотів стати священиком, тільки професором! — „Такий вже дух часу повіяв!" — каже син. Після тогож молодша донька хотілаб теж віддатися за цивільного, а коли і стає всетаки попадею, то не почувається щасливою. Дух часу знову повіяв своїм гарячим подувом. А вкінці і молодший син не хотів бути попом, став слухати прав, а коли приїхав з товаришами на вакації в хату, то Шумінська чула з переляком якісь дивні розмови про свободу, рівність, французьку революцію, експльоатацію мужика, сорок осьмий рік та уваги про Бога і правду його істнування... Все те згадує собі тепер стара попадя з грубою зморщкою турботи на чолі, і вона думає: „...Той дім, на вид такий тихий, був цілим її щастям, вистарчав їй у всім. Якби не він — не дух часу! не той демон, що все дороге псував і нищив! Він всувався у всіляких видах в щілини її дому, визирав з кожного кута, бурив віковий порядок; все, хоч і як противне її волі, сповнялося, коли він того хотів. Всі її діти, сини, доньки, внуки пішли иншими дорогами, ніж вона думала й бажала. Він ломив найдорожші і наймиліші надії її серця..." (ст. 12/13). Бо ось, при кінці нашої картинки, коли бабуня Шумінська вже кінчить робити панчішку, вона пригадує собі ще одну болючу для неї сцену, а саме сцену з маленькою внучкою, донечкою покійної старшої доньки, яка недавно заявила бабуні, що їй мало дотеперішної науки в ґувернантки, що вона, „аби мати свій власний хліб, хоче бути учителькою!" (ст. 19). Донька попаді — учителькою!

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПОЛЬСЬКИЙ ГОЛОС В ОБОРОНІ ЗАГАРБАНИХ УКРАЇНСЬКИХ ЦЕРКОВ.

В польській ґазеті „Америка Ехо" з дня 30 березня б. р. поміщено статтю, затитуловану „Польська амбасада чи амбасада Папи Римського". Думаю, що нашим читачам буде цікаво познайомитися зі змістом цеї статті, тому передаю з неї те, що найважнійше, в перекладі на українську мову. В статті тій полємізує редакція „Америка Ехо" з польським амбасадором Філиповичем, котрий оправдує конфіскату українських православних церков. В статті тій читаємо таке:

„Полємізуючи з московським митрополитом православним Сергієм, польський амбасадор в Америці Титус Філипович твердить, що в Польщі не сконфісковано 500 церков, як це закидає митрополит Сергій.

Філіпович твердить, що від повстання польської держави сконфісковано лише пів тузіна православних церков, між якими сконфісковано православну катедру у Варшаві, та що справа инших православних церков представляється як слідує: По польським повстанню з 1830 року російський уряд здушив уніятську церкву в Польщі і замінив всі уніятські церкви на православні. По повстанню з 1863 року російський уряд знов сконфіскував богато католицьких церков, костелів та монастирів і богато з них замінив на православні церкви. Польський уряд прийшовши до влади, віддав ці церкви тільки правним властителям.

„Вкінці Філіпович звернув увагу, що православні не мали би і так користи з тих сконфіскованих церков, бо вони світили пустками задля браку вірних, котрі зникли разом з російським пануванням.

„Після права культурної держави й існуючої толеранції, маємо незбитий факт „конфіскати", зарядженої адміністраційно через польську владу. Є це ніщо инше, а тільки звичайне насильство і самоволя, або монопольна акція, згідно з якою уряд має право конфіскувати заказані річи, як наприклад горівку в Америці, яка є законно заборонена, або чуже власність, коли тільки процедура відбулася на підставі права і судового вироку.

„Сконфісковані" церкви були давніще власністю вірних православних, котрі їх будували за власні гроші і до тих церков польський уряд не має жадного права. Польський уряд міг лише їм помогти як влада люду, порядку і справедливости. Тимчасом роля польської адміністрації була і є цілком інакша. Католицький єпископ каже до воєводи чи старости:

— Та церква є моєю власністю! Прошу мені її віддати і баста! Польський урядник поліцийний замикає церкву і віддає її в руки католицького єпископа. Так само виглядають „конфіскати", про які згадує пан Філіпович. Чим отже є в таким випадку урядник в Польщі? Нічим иншим лише агентом єпископа і Папи Римського, — а не народу і польської держави, які повинні бути безсторонним органом, стоячим на сторожі права, справедливости й інтересу всіх горожан, без оглядну на їх віру і народність.

„Чи в тих випадках питали місцевої людности, яка має бути святиня: православна чи католицька? Про те амбасадор Філіповіч нічого нам не каже. Конфіската ця є звичайною узурпацією та насильством сильнішого над слабшим. Вже само брехливе твердження Філіповіча викликує найпоганіше враження серед американського громадянства.

„Бо чи можна собі уявити, щоби тутешній уряд „конфіскував" костели бабтистів чи методистів на користь католиків, жидів чи визнавців инших релігій. Такий нонсенс ніколи не міг би поміститися в голові Американця!

А щодо самих бувших уніятських церков, перемінених в 1830 році на православні, то Філіпович повинен знати елєментарні відомости з історії унії Польщі, Литви і України. Литовські князі, Гедимін, Ольґерд і Кейстут, найблищі попередники Ягайла і Вітодда, розширили границі Литви на великі обшари землі України (Русі) від Вітебська і Полоцька — аж по Володимир і Київ. Українська православна людність в тодішній Литві значно перевисшала числом тодішних поганських Литовців, з котрих богато приставало на християнську віру і українська мова ставала урядовою мовою Литви. Унія Польщі, Литви та України (Русі) заґарантувала українській православній людности релігійну свободу, котру то свободу потверджувано урядами Ягайлів, як наприклад в унії Городецькій і Люблинській.

„Коли історія нам передає, що російський уряд конфіскував церкви уніятські, чи те саме має робити і польський уряд, що робив уряд царський? Та й ще в двацятому столітю мають знов повторитися подібні сцени і конфіскати?

„А вже на звичайну гумористику і компромітацію заслугує твердження пана Філіповіча, що православні не мали би і так користи з тих сконфіскованих церков, бо вони і так стояли би пусткою задля браку вірних. Тимчасом ми читаємо найновішу конскрипцію людности польської держави і бачимо, що там нараховано, що в Польщі є понад 3,150,000 православних, не враховуючи униятів, котрих зараховано як католиків.

„Отже виходить, що Філіповіч не є представником Польщі, але звичайною собі папсько-бюрократичною фігурою, яка служить виключно папським костелам та якій диктує Ватикан, а не Варшава".

В. Гасій,
Трентон, Н. Дж.

— Чого ти, малий, плачеш?
— Бо мене били.
— А за що тебе били?
— За те, що я плакав.

Етикета.

— Люде з добрим вихованням не позіхають в товаристві других.

— Правда, але теж люде з добрим вихованням не звертають голосно уваги тим, що позіхають, або що не мають доброго виховання.

У СПРАВІ УКРАЇНСЬКОЇ ГОДИНИ НА РАДІО.

Відозва до всього українського громадянства в Америці.

Є люде, які, хоч великі таланом і наукою, живуть серед громадянства непомітно. Це тому, що вони не мають спромоги виявити себе й показати тих здібностей, якими їх природа й наука обдарили.

Подібно діється і з цілими народами. Нарід, котрий має замкнені в себе культурні цінности, а не виявляє їх, чи то по своїй, чи йому ворожій волі, представляється в очах других як нарід без поступу, без культури.

Ми бачимо, що культурні народи послугуються ріжними можливими способами, щоб тільки здобути собі в других „добру опінію", бо від доброї опінії залежить розвиток народа, а подекуди й істнування його, як нації.

І нам, як поневоленим, не вільно приглядатися поступовим иншим зі заложеними руками. Нам треба хоч би по приміру иниших робити те, що роблять вони корисно для себе.

А що народним скарбом між иншим є його пісня та музика, то треба й нам їх не ховати, а при помочи їх здобувати Україні славу.

Від часу винаходу й розповсюднення радія показується, що найкращим засобом пропаганди є радіо. Це зрозуміли деякі наші патріоти й, не жалюючи ні гроша, ні труду, розпочали важне діло, яке вже по кількох місяцях дало позитивні висліди.

Наша пісня й музика; що рознеслись по филях воздуха, припали до вподоби не тільки дітям неньки України, але також і чужинцям, які радо слухають наших пісень-музики й висловлюються устно, чи письмено, з одушевленням та признанням, а це приносить народній справі велику рекламу.

Та тягар ведення такого організаційного діла не може спочивати на кількох одиницях.

Треба, щоб цею справою був заінтересований увесь український загал. Тому отцими словами відзиваємося до вас, шановні громадяне, й кличемо: „Ставайте всі членами новозаснованої організації під назвою „Американсько-Українська Радіова Організація". Цим сповнимо один зі своїх обовязків до свого народа й дамо спромогу нашій пісні, нашій музиці, понестися дальше на крилах воздуха по країнах, а це принесе нам славу.

Тепершньому зарядови А. У. Р. Організації удалось заключити умову з менаджерами радійової стації W. J. B. S. в Ню Йорку й то безплатно. Однак заряд мусить мати фонди на бодай мале винагородження силам артистичним і тому відносимся з цим зазивом до всього українського загалу в надії, що хто лише почуває себе Українцем, віднесеться до цеї справи прихильно.

Зосібна відзиваємося до всечесних отців українських церков і просимо отцим, щоб вони заохотили в церквах своїх вірних до активної допомоги цьому народному ділу. Членська вкладка виносить тільки $1.00 річно, з якою кожний може приступити до організації.

Крім цього можна при всяких нагодах збирати меншими, чи більшими датками на цю ціль.

Панове дякоучителі і дірігенти! Станьте місцевими організаторами української години на радіо. Виж бо як учителі й дірігенти відчуваєте більше, як хто інший вагу розповсюднення пісні чи музики через радіо. Рівнож відзиваємось до всіх шановних українських бизнесменів: прийдіть з матеріяльною допомогою й заохочуйте український загал піддержувати вас у бизнесі.

Відзиваємося також до всіх українських Товариств, Братств і Союзів, без ріжниці на партійні чи релігійні погляди: Піднесіть голос про українську годину на радіо на своїх мітинґах, переведіть ухвалу, щоб не тільки дати якусь грошеву поміч, але й стати членом А. У. Р. Організації.

Успіх цієї акції буде запорукою, що українська пісня-музика на радіо не затихне.

Справоздання з діловодства організації будемо подавати в українських часописах, з чого буде можна бачити силу нашої організації та хто й як в ній помагає.

Money order-и і чеки проситься висилати на American Ukrainian Radio Organization. Слати їх на руки скарбника: Peter Zadorecki, 103 Ave. A, New York, N. Y., або слати впрост на адресу організації: Amer. Ukr. Radio Org., 30 E. 7th St., New York, N. Y.

Маємо надію, що українське громадянство зрозуміє велику вагу української години на радіо й тому не залишить нас у тім ділі безрадними.

Йосиф Буката, предс.;
Д-р Семен Демидчук секр.;
Петро Задорецький, кас.

УКРАЇНСЬКА ГОДИНА НА РАДІО.

Заходом Американсько-Української Радіо Організації в Ню Йорку відбудеться Концерт Української Музики у неділю, 20-го квітня, в годині 3-тій пополудні на Радіо-стації W. G. B. S.

1) Думка, Б. Лепкого, муз. І. Давиденка, вик. **І. Давиденко**
2) Ах, деж той цвіт, муз. Ніжанковського, скрипкове сольо .... **В. Чосник.**
3) а) Чом не гудуть буйні вітри, б) Колиб мені, Господи, сопранове сольо .... **В. Барчанівна.**
4) Козаченьку, куди йдеш, муз. Безкоровайного, скрипкове сольо .... **В. Чосник.**
5) а) Лугом іду, б) Дуб на дуба похилився, дует .... **В. Барчанівна, І. Давиденко.**

Святочна програма:

1) Христос воскрес! 2) Воістину воскрес. 3) Христос воскрес! 4) Хвалите імя Господне! 5) Світися, світися! виконає **Хор Української Православної Церкви в Ню Йорку**

Диригент І. Давиденко.

Акомпанює: Скрипка **В. Чосник,** Чельо **М. Вдовяк,** пяно **М. Штембер.**

— Кумонько, позичте мені трохи соли.

— Не маю, серденько, бігме вийшла мені.

— Ігі! А з вас що за газдиня, що навіть соли не маєте!...

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ГЕЙВЕН, КОН.

Стейтова організація Українців стейту Коннетікот при роботі.

В суботу, дня 29 березня б. р., відбулося друге з ряду повне засідання Американсько-Української стейтової Організації. На ньому явилося 30 відпоручників, котрі заступали 12 громад.

Збори отворив предсідатель гром. Марущак звітом зі своєї діяльности. Відтак складали звіти секретарі, касієр і організатор. По короткій дискусії над звітами одобрено роботу екзекутиви в цілости й дано їй признання за її працю. Відтак складали звіти поодинокі місцеві відпоручники. Показалось, що організація порушила цілий стейт. Де тільки живуть Українці, відсвятковано Свято Листопадове концертами й промовами, а по менших громадах дано відчити на цю тему. Зібрано при тому жертви на ріжні цілі. Найбільше для українських інвалідів, боєву організацію та Рідну Школу.

Підчас нарад над дальшою роботою організації постановлено скликати у відповідний час велике стейтове віче до міста Ню Бритен, як також узято під дискусію маніфестаційну прогульку. Прогулька має відбутися 4 липня б. р. кораблем з Бриджпорт, Конн., до Коні Айленд, Н. Й. Організація відноситься до всіх українських хорів стейту Коннетікот з просьбою взяти участь в прогульці і просить усі українські парохії, братства, товариства і всіх Українців патріотів стейту Конетікот, щоби на день 4 липня с. р. не робили ніяких підприємств, а взяли численну участь у стейтовій маніфестаційній прогульці.

При кінці взято під обради поневолення нашого народу через Польщу і московських насильників, котрі тепер судять в Харкові 45 українських діячів за приналежність до тайної протибольшевицької організації і постановлено вислати протест проти убийників, котрі хотять винищити наших найкращих синів України, до відповідних властей.

Михайло Довгий, писар.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

З хрестин на бойову акцію.

Підчас забави в громадян Івана і Марії Гоюк, гром. Марущак підніс справу бойової акції в краю. Присутні гості зрозуміли цей зазив і зложили як слідує: Павло Василик $1.25, по $1: К. Марущак, Вол. Колесняк, І. Гоюк, П. Тодорчук, І. Чухрій, П. Сивий, І. Гринько; А. Сидзик 50. цнт.

Разом зібрано $8.75. Гроші ті долучено до більшої суми на ту саму ціль, яка виносить $90.

Приятель.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З уродин на УВО.

З нагоди уродин нашої дорогої і заслуженої громадянки пані Марії Скубової, зібрані гості, дня 13. квітня 1930, серед веселої забави не забули і про потреби Рідного Краю і зложили на УВО слідуючу суму: о. протоєрей П. Корсуновський 5 дол., Я. Скубіна 5 дол.; по 1 дол.: Н. Маланчуків, А. Сивець, М. Воробцева, Е. Ляхович, Чельо М. Близнак. Разом зібрано $15.00.

Гроші вислано через Обєднання.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Свято Шевченка в діточій школі.

В суботу вечером, 29 березня, в салі української православної церкви на 14-тій вулиці відбулося традиційне Шевченківське свято, влаштоване діточою школою під проводом учителя О. Стеткевича. На свято прийшло поверх дві сотки людей, щоби, разом зі шкільною дітворою, віддати свою пошану памяти Великого Українського Пророка.

Свято розпочалося виступом шкільного хору під орудою учителя Стеткевича. Малі діти дуже гарно виконали всі співи, ставлячись до них уважно й по святочному. Дуже приемне враження робило те, що дівчатка в хорі були одягнені в гарні народні строї. Видно, з якою любовю кожна мама прибирала свою дитинку в свій рідний стрій, чудово вишиваний старанною рукою мами чи донечки.

На тім концерті виступав також діточий ансамбль під орудою професора М. Гайворонського. Цей ансамбль був зложений з мандолін та зі скрипок й виявлявся дуже гарно. Замітно, як ці молоді музики в руках такого вправного учителя, як професор Гайворонський, кождого разу все більше удосконалюються в своїй грі. Деякі річи зі своєї програми вони виконали дуже гарно, чисто, так, що здавалося, що перед нами сиділа орхестра, зложена зі старих і вправних музикантів.

Гарне враження робив спів дівчаток під акомпаніямент скрипок, а ще ліпше випав спільний виступ ансамблю та діточого шкільного хору. Гарно уложену для музики й гармонізовану Гайворонським Шевченкову пісню „Садок вишневий коло хати" вони виконали досить добре. Цим співом було створено настрій дійсного погідного українського вечора на селі й кождий перенісся думками до свого рідного краю та пригадав, як там він відпочивав по тяжкій денній праці.

Лише треба пошкодувати, що на салі було втроє більше дітей шкільного віку, ніж тих, котрі виступали в програмі свята, себто були учнями школи. Дивно, як ще багато є між нами батьків, які не дбають про національне виховання дітей в рідній школі. Маленька школа числом, особливо для такого міста як Ню Йорк, де десятки тисяч налічується нашої дітвори. По дітях видно, які в них батьки та як вони дбають про виконання своїх батьківських і національних обовязків. Таксамо дивно, що часто наші батьки посилають своїх дітей на науку музики до таких учителів-чужинців, де їх діти не тільки не вчаться української музики, але й технічно много так калічаться, що на все життя лишаються такими каліками-музикантами, яких до жадної орхестри, до жадного публичного виступу ніхто не візьме. А тут є своя українська консерваторія під зарядом такого прекрасного музика й учителя як М. Гайворонський, до якої, здається, більше ходить дітей чужинців ніж українських, бо мабуть чужинці ліпше можуть цінити й розуміти нашу музику та наших учителів, ніж ми самі.

Побільшення наших шкіл та навчання української грамоти та українознавства, а також побільшення учнів української національної консерваторії є дуже важним завданням нашої нюйорської еміграції. Вже час, щоб національні виступи та національні свята й пописи робити своїми власними молодими силами, вихованими вже тут. Ось у цьому відношенню заслугує на велике признання те, що на цьому святі Шевченка промову про Шевченка виголосила дуже гарно учениця школи Павлина Мигаль, а друга учениця, Стефанія Тураш, виголосила промову на тему: "Чому кождий Українець і Українка повинні знати життя Тараса Шевченка. Велике значіння має те, що самі діти виповнили всю програму свята, бо це підносить їх самодіяльність та активність.

На закінчення була відіграна гарна маленька штука на дві дії Северини Кабаровської, „Тарас пастушок". Діти, які, до речі, вперше виступали на сцені, пописалися дуже добре й жваво відіграли штуку, якої всі присутні з цікавістю слухали, а діти в салі тісно обліпили всю сцену так, що деякі котрі аж перехилялися через світло на сцені, зазираючи в роти малим „артистам". Грали цю штуку такі діти: Анна Редчук, Гриць Гула, Михайло Бриґідир, Іван Пшик, Пилип Гула та Остап Крочак. Сама пєса цікава, а гра дітей ще більше піднесла її вартість та зацікавлення.

Отже велике признання належиться учителеви Стеткевичеви, котрий, не жаліючи свого труду, старається як найліпше виховати та навчити доручених йому дітей. Професор М. Гайворонський багато причиняється до прикрашення й успіху ріжних виступів дітей школи на святах, виступаючи зі своєю діточою орхестрою, та аранжуючи ріжні річи для співу та музики. Таксамо й батьки, які дбають про національне виховання своїх дітей, заслугують на те, щоби їх поставити в примір иншим.

Більше таких батьків та вчителів, більше таких шкіл, як школа в Ню Йорку на 14 вулиці й майбутнє української еміграції в Америці буде забезпечене. Тоді імя Українців ніколи не зітреться зі сторінки життя американського народу.

Нюйорчанин.

—o—

ДІТРОЙТ, МИШ.

„Революціонери" тікають від революції.

Недобитки колишньої большевицької організації в нашій місцевости спровадили до себе з Ню Йорку вже відомого комуністичного „революціонера" Рибака для читання лекції на тему „Українська контрреволюція в супроводі академіка Сергія Єфремова". Величезні комуністичні летючки з закликом на „Українське Масове Віче" були розповсюднені по всьому Дітройті й дали такі наслідки, яких не сподівалися самі большевики.

Українці, а не комуністичномосковські підхлібники чи посіпаки, в значній скількости прийшли 13. квітня на галю в „Українському Просвітному Домі", щоби „глянути прямо у віче робітникам і робітницям!", як далі написано „малоросійською" або „українізованою" мовою в неграмотній летючці. "Вступ вільний", то тому богатьох нас кортіло послухати від „таваріща" Рибака, як то „наші контр-революційні щенята перестануть крутити несвітніми робітниками і робітницями".

Аж тут ми побачили, що „таваріщ" Рибак сам узявся крутити ті несвітніми робітникам та робітницям і тому довелося нам „випросити" його з власного комуністичного дому. А тому, що він трохи упирався й не захотів поскорше забратися, то довелося йому тікати від робітників, котрі прийшли глянути йому „увіче". А тому, що його „баді гард" старалася виконати сумлінно свій обовязок охорони, то й їй довелося тікати з галі „свого віча" з розбитими носами та підбитими очима. Мабуть і дентисти будуть мати роботу, бо треба декому з „таваришів червоногвардейців" направлять зуби, чи нові вставляти.

Зрештою поліція, яку большевики покликали охороняти порядок на їх „масовому вічу", арештувала комуністичний вічевий комітет за зневагу американського прапора. Українські робітники та робітниці, котрі прийшли на віче, домагалися, щоби було виставлено американський прапор, але комітет відмовився це зробити в такий спосіб, що поліція вирішила взяти комітет „під свою охорону". Отже покликали її на свої голови.

Отак скінчилося у нас „велике віче", скликане „найреволюційнішими" запроданцями Москви, а Рибакові мабуть дуже довго будуть снитися його вічеві успіхи в Дітройті. Буде памятати, як він „успішно" боровся з українською „контр-революцією" в Дітройті. Кращеб їхав до Росії, то там може хоч нагострив би катові сокиру, якою будуть стинати голови українським ученим, єпископам та патріотам.

Націоналіст.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

БАЙОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 281, повідомляє всіх своїх членів, що чвертьрічний мітінг відбудеться 18 квітня, в годині 8-мій вечером, в гали Укр. Нар. Дому, 35 West 19 St. Проситься всіх членів прибути на збори, бо є кілька важних справ до полагодження. — М. Петруняк, предс.; І. Кот, кас.; Л. Бачинський, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. З огляду на те, що місячний мітінг припадае на 20 квітня, себто в Великдень, Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, постановило перенести місячний мітінг на слідуючу неділю, 27 квітня в годині 2-ій сполудня, під ч. 237 Овк Ев., Пасейк. — Мих. Федорів, фін. секр.

КЛІВЛЕНД, О. Повідомляється членниць Тов. Згода, від. 358, що квартальні збори, котрі припадають на 20 квітня, відбудуться в великодний вівторок, 22 квітня, в годині 7-мій, в У. Н. Домі при Вест 14 ул. Членниць, котрих діти ще не вписані до У. Н. Союза, проситься привести дітей на мітінг і вписати до У. Н. Союза. Мами! кому, як не нам, дорога доля дітей наших. Заобезпечіть життя дитини вашої в українській організації. Щоб показати молоді шлях до ліпшого майбутнього мусимо передовсім стати самі такими, якими хочема бачити дітей наших. — Б. Гречковська, рек. секр.

ПАСЕЙК, 7. ДЖ. Тов. ім. Ів. Франка, від. 97, повідомляе членів, що місячні збори зістали відложені з 20-го квітня на 27 квітня, зараз по Сл. Божій, в год. 1-ій попол., Проситься членів прийти на час, бо в 3-ій годині буде мітінг другого товариства. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости, бо інакше будуть суспендоавні. — В. Сметана, предс.; І. Долінський, кас.; М. Табачук, секр.

ФОРД СИТІ, ПА. Тов. Зап. Січ, від. 63, повідомляе всіх своїх членів, що з причини Великодних Свят мітінг відложено на неділю, 27 квітня, в годині 1.30 попол., в Укр. Гали. Обовязком є кождого члена на мітінг прибути. Ухвалено є, що довгуючі члени окрім місячної вкладки мають сплачувати що місяця що найменше десяту часть довгу; в противнім разі безуслівно мають бути суспендовані. Також довгуючі члени, коли не зголосяться до 27 квітня, будуть суспендовані. — Михайло Личак, секр.

ЛАТРОБ, ПА. Бр. Усп. Пресв. Богородиці, від. 61, повідомляе своїх членів, що мітінг відбудеться 27 квітня з причини Великодних Свят. Проситься членів явитись на мітінг, бо є справи до полагодження. — Ів. Томашовський, Л. Гаванчак, А. Скубяк.

СТАМФОРД, КОНН. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350, повідомляе, що звичайний мітінг відбудеться в неділю, 27 квітня, в годині 5-ій попол., в гали церковній, 135 Greenwich Ave. Взивається контрольну комісію, щоб сконтролювала книжки. — Адрій Крутяк, предс.; С. Карівчак, секр.